

A LAP ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egy évre	6 frt. — kr.
Fél évre	3 " — "
Negyed évre	1 " 50 "
Egyes szám ára	6 kr.
Külföldre egy évre	8 frt. — kr.

Ezen lap megjelenik
hetenkint kétszer:
vasárnap és csütörtökön.

SZÉKELYFÖLD.

Közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hírlap,
a csikmegyei gazdasági egyesület hivatalos közlönye.

Hirdetések közlési díja:
minden egy hasábsz. 1 garmond
sorért vagy annak térfogatáért
4 kr. s minden egyszeri közlés
után 30 kr. bérletdíj fizetendő.
Nagy és többször közlendő
hirdetményt a kiadóhivatal ár-
kedvezményben részesít.

A „Nyíltér” rovatban
közlendő cikkek soronkin
10 kr. díjért közöltetnek.

SZERKESZTŐSÉG:

KÉZDI-VÁSÁRHELYTT:

Szabó Albert könyvnyomdájában.

CSIK-SOMLYÓN:

Móricz Gyula szerkesztő lakásán.

KIADÓ-HIVATAL:

KÉZDI-VÁSÁRHELYTT:

Szabó Albert könyvnyomdájában.

CSIK-SZEREDÁN:

Szabó Albert könyvnyomdájában.

A lap tartalmát illető közlemények a szerkesztőségekben, az előfizetések, hirdetmények, nyíltéri cikkek, stb. a kiadóhivatalokban fogadtatnak el.

Egy kegyes pillantást instálunk.

(t—sz.) Van erre a németnek egy találó közmondása, de hát nagyon drasztikus és újságba egészen kiírni nem lehet. „Da stehen wir — — — — auf dem Berg” — szokta mondani oly eseteknél, melyekre a magyar azt mondja: „Se ki, se be.” Az oly eseteknél például, a milyen mai napság a gazdaközönséggel végre megy, hogy épséggel nem képes magát tájékoztatni. Várt például nagy termést, a mely nagy terméstől a kereskedelem úgy megijedt, hogy a bevásárlásokat beszüntette, mert maga se tudta, mi lesz. Az árak egyszerre nagyot csökkentek, a rozs 8 frt 93 krajczárról 7 frt 50 krra esett, és esett minden. Pedig jóformán az aratást se kezdték meg, hanem az árak esése megtörtént; s noha az aratás már bevégeződött, noha a termés az ország egy részében közép, többi részében pedig silány, sőt némely részében rossznak mondható, az árak emelkedéséről azért, mikor e sorokat írom, még egy szót se tudunk. És itt áll a gazda az ő sovány termésével a bő esztendő híresztelt árak mellett, azt sem tudva, mi lesz, hogy lesz? adja-e hát, vagy ne adja? Mert a garas szükséges volna nagyon; de az talán még se lehet, hogy a bő aratás reményében leszállt árak egy rossz aratás beköszöntése után is sokáig tartsák magukat. Igaz, hogy Magyarország termése az európai árakra

még nem egészen döntő, de hiszen a külföldről sem vesszük valami bő esztendőnek hírét, és a kereskedelem még mindig nagyon tartózkodó, pedig tudva lévő természetes dolog, hogy a mint nyereség mutatkozik, a kereskedelem mindjárt mozog.

Hogy lesz hát, mi lesz hát? Nem akarnak ez idén az európai emberek kenyeret enni, hanem pecsenyével akarnak jól lakni? Az se lenne ugyan valami nagy baj, mert majd a marhahizlalás után látnánk, csak kombinálnánk valamit, de mikor még csak kombinálni sem lehet!

Vajjon a magas kormány onnan a magasból nem lát-e többet, mint mi a völgyek fenekéről, és ha lát, vajjon nem kegyeskednék-e tudomásunkra hozni, a mit lát? Már csak többet kell látnia, a mennyit mi látunk, messzelátója is jobb van hozzá, s e szerint sovár pillantásainkat felé emelve kérjük, engedje meg nekünk is úgy néha-néha, hogy abba a messzelátóba bele kukucskáljunk.

Gondolom, igen helyes lenne, ha a magas kormány, a mint egy időjelző hivatal felállított, egy árjelző hivatalt is felállítani kegyeskednék. Megérdemelnék talán azt a kis fáradságot, melyet a magas kormány magának czálta szerezne a kirántana bennünket ama tudatlanságból, mely olykor-olykor nagyon is nagy kárunkra szolgál.

A külföldi árakat és vételkedvet

illetőleg a mi lapjaink nagyon is hiányos tudósításokat hoznak, többnyire hazai piacainkra szorítkoznak, holott hazai piacainkra is csak a külföldi árak és kilátások hatnak döntőleg, tehát ezeket az árakat és kilátásokat mi is nagyon szeretnők ismerni, még pedig hitelesen.

A mi tudomásunk legfeljebb is odáig terjed: járnak-e kereskedők a vidéken gabonát keresni avagy nem? Ha járnak: azt gyanítjuk, talán emelkedni fog az élet ára, és kedvünk kerekedik a várakozásra, s íme, az árak holnapután újra esnek. A kereskedő se mindig azért jár, mert valami nagy kedve van, hanem néha csak úgy puhatólából immelámmal. Hát ezt se lehet rendes irányadóul elfogadnunk. Aztán a kereskedő a kereskedőnek megtáviratozza, épen úgy megtáviratozhatná a kormány a megyei hatóságoknak, s mire a kereskedő falura megy, már akkor a gazdaközönségnek is lehetne az árakról tudomása. Mert el vagyunk hagyatva, méltóztassanak elhinni, pedig még is csak mi is nyomnánk tán valamit a latban.

Határozat felszabadítása. A földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszter a következő rendeletet intézte valamennyi vesztégtörvényi igazgatóhoz, vesztégtörvényi vezetéséhez, a vesztégtörvényi felügyelőséghez: A románia elleni szoros

lásra, lovainkat pedig a Gondviselésre bízva, az árkon túl elcsaptuk.

Most mindenki tüzet kívánt és anyagot gyűjtött, miből az gerjeszthető legyen és első teendő volt a hálók hely megvizsgálása.

A ház kívül-belül tisztességesen meg volt tapasztva, a szoba közepén egy szabad-tűző, a falak mellett kerek fekhelyek padok voltak készítve. Bevonultunk s a tűz fénye mellett vacsorához készültünk.

Jósi barátunk, mint afféle jó gazda, bárány és majorság sültet tálalt fel, mi pedig szalámit, sajtot és szalonnát tettünk elé s mindezekhez bort, quantum satis. Evés, ivás és elmélkedés között 10 óra beköszöntött és mindenki fekhelyet keresett magának.

Két lovászmester künn hált a szénatartóban, hárman a lőzárakon foglaltak helyet, magam és Béla barátom szénát hozatunk be és arra telepedtünk. Kétséget nem szenved, hogy reggel mindenki irigyelte fekhelyünket, különösen Laczi barátunk, kinek visiói voltak álmában. Egy darabig a foga nem hagyta aludni, azután meg rémitő poloskát érzett, melyek őt kegyetlenül gyötörték. A társaságnak volt annyi haszna a dologban, hogy Laczi barátunk egész éjjel át rakta a tüzet és figyelemmel volt volt arra is, nehogy egy szikra a szénát

határozat részleges feloldása tárgyában f. évi július hó 13-án 30,759. sz. alatt kelt rendeletet hatályát a Dobrudzából eredő juhok, kecskék és állati nyerterményekre is kiterjesztem. Erről idézett rendeletet kaposán tudomásvétel és mihez tartás végett értesitem. — Kelt Budapesten, 1884. évi augusztushó 7-én. A miniszter helyett: Matlekovits, s. k.

Megegyi költségvetések 1885-re. A belügyminiszter, hivatkozással az 1883. XV. t. cz. 4. 5. és 6. §§-aira, f. hó 13-án kibocsátott körrendeletével felhívta a megyék közönségét, hogy 1885. évre szóló költségvetéseiket a törvény által megszabott állandó javadalmazások korlátain belül állapítsák meg, s azt felülbírálat végett hozzá legkésőbb okt. 15-ik napjáig terjesszék fel.

A kereskedelmi és iparkamarák újraszervezése az ipartörvény revideálása után szintén elkerülhetetlenné vált. Az erre vonatkozó törvényjavaslat a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszteriumban már teljesen elkészült. A javaslat még az országgyűlés összeülése előtt nyilvánosságra fog adatni, hogy az illetékes szakférfiak és testületek megtehessek észrevételeiket. A mint az országgyűlés képviselőháza átesett az előleges teendőknél, be fog terjesztetni a javaslat, a melyről illetékes körökben azt hiszik, hogy a jövő évi február hóig törvényerőre emelkedik. Ugyancsak a miniszteriumban buzgón dolgoznak az ipartörvény által kilátásba helyezett többi törvényjavaslatok előmunkálatain is. Ezek között valószínűleg először a munkások segélypénztáiról szóló törvényjavaslat fog elkészülni. Az építőmesterek ipara egyelőre csak rendeletileg fog

alattunk felgyujtsa és mindnyájunkat felperzselen.

(Folytatása következik.)

Az égi testek fénye.

(III-dik séta a világok kertjében.)

(Folytatás.)

Tudjuk, hogy a böles Alkotó az egyszer megteremtett világrendet nem bontja meg, következésképp ily veszedelemtől legkevésbé sem félhetünk; de azért mégsem oly nagyon rózsás a kilátás a beláthatlan messze jövőbe, mert vannak más okok, melyek a földi lények végpusztulását egykor csakugyan előidézhetik. Ezekről már alkalommal szólnunk bővebben; ezuttal közülök csak azt az egyet említjük meg, mely nem tikkasztó hőség, hanem egészen ellenkezőleg; dermesztő hideg által fog véget vetni az életnek. Ez a Kant-Laplace-féle elmélet, mely annyival komolyabb, mivel azt az eddigi tapasztalatok nemcsak meg nem czáfolják, sőt mindannyian támogatják. E szerint a nap ugyanazon anyagokból áll, mint földünk, és tömege ép oly forrongásban van, mint a melyet földünk belseje mutat, mint-hogy még ma is izzó gázalaku burkolat mellett hevenyfolyó állapotban létezik. Földünk egykor szintén fénylő gázalaku test volt és csak lassu melegkisugárzás folytán vált azzá, a minő ma: szilárd, lakható bolygóvá.

Az tehát a kérdés, vajjon egykor a nap

A „Székelyföld” tárczája.

Kirándulás a Tarkőre.

(Folytatás.)

A Tarkő délkeleti részén emelkedik szép csendesen az új út, mely fölött az északi oldalon merészen kinyúló tarhegyek tűnnek fel változó csoportozatokban, délfelől pedig roppant mélységben Naskalat pataka csörgedez, mely azonban jelen alkalommal hatalmas zúgással haladt lefelé,rontva és szakítva mindent, mi útjába akadt.

A lassan emelkedő völgy dús gazdag pázsitjával, e között merészen kigyózdó patakkal kellemesen hatott az alá tekintőkre, míg a baloldalon merészen emelkedő sziklák sok helyen oly fenyegetőleg hajoltak ki az utfelé, hogy magasztos borzadályt keltett bennünk s fenséges látványt nyújtott szemünk elé.

Mikorra besötétedett, feljutottunk a tetőre, hol egy csángó juhásztor féltékeny kutyáinak élénk üdvözlése reményt nyújtott, hogy itt emberek is vannak s valahol éjjeli szállásra fogunk találni.

Innen azonban tovább haladtunk a juhászok szünni nem akaró üdvözlése mellett.

Feltűnt nekem azon hideg közöny, melylyel a csángók bírnak. Más ember egy ily elhagyatott, lakatlan helyen, hol több

duvadat láthat, mint embert, a kutyák csaholására fegyverben jelent volna meg, a mi atyánkfa pedig zavartalanul hevert a kaliba nyílásához rakott tűz mellett, bodor füstöket eresztve s fumigálva az egész világot.

Néhány percznyi utazás után eljutottunk azon helyre, hol lakókat képzelünk, de csak üres épületekkel találkoztunk.

Laczi barátunk, mint az erdők nagymestere, s mint a tetőre jövetel indítványozója, megüldöve száll le lováról s a kíséretből 2 embert maga mellé véve, vizsgálja a pajtákát és a lakóházat, hova, mint éjjeli szállásra vonulandók lennének.

Mindnyáján leszállottunk a lovakról s aggódva tekintgettünk az est homályába, egyedül Béla barátunk nyult ki, mint egy jegenye és döngő hangon rontott a kalauzra, ki nem tudva is tudta, hogy itt lakókra találunk. Most az egész kíséret kikapta a magáét dupla porcióban; magam és Jósi barátom pedig aggódva vizsgáltuk a megterhelt fekete felhőket, hogy azon esetre, ha szabad ég alatt kell hálunk, melyiket válasszuk takarónak.

Meg van! meg van! hangzik az árok tulsó oldaláról. Érdekes lett volna szemlélni az arcok nyilatkozatát, ha az est homályá mindnyájunkat láthatlanná nem tesz.

Nagy nehezen átgázoltunk az árkon és inkább betörtünk, mint mentünk a téli szál-

szabályoztatni; a mérnök- és építész-egylet által e célra kidolgozott törvényjavaslat egyelőre félretétetik.

Törökországi levél.

Szilisztria, 1884. aug. 13.

Kelet felől becses lapjának is szántam pár levelet; kérek tehát egy kis helyet.

Ha tudnám, hogy levelem rendeltetése helyére eljut, lehet, hosszabb lennék, de bizonytalanra csak annyit írok, a mennyi nekem is csak időtöltés.

Ezt a helyet, illetve várost, történelmi múltjánál és erőinél fogva méltónak találtam arra, hogy 24 órát benne időzzem. Ismerem is most úgy, mint bárki más; ismerje meg tehát általam az is, ki utazási jegyzékem kivonatát elolvasni nem resteli.

Ruscsuk felől a „Ferdinand Max“ posta-gőzhajón érkeztem ide tegnap este 9 órakor, s mivel itt hajótalálkozás volt, az utazók a parti primitív boulevardra mind kiszálltak, még pedig kellemes benyomások alatt, mivel a parton egy erős bolgár katonazenekar indulót játszott. Mintegy órai itt-odázás után egy orosz szállodába szálltam, hol 2 frank fizetés mellett más napra virradtam.

Maga a tulajdonképeni város közvetlen a Duna jobbpartján, észrevehető fennsíkron fekszik; az erődök a város feletti hegyek ki-magaslóbb pontjain vannak. A lakosság száma 16 ezer, miből 9 ezer török, a többi bolgár, görög stb. Hogy mennyire vallásos a török, annak jellemzésére csak azt jegyzem meg, hogy 9 ezer léleknek 17 temploma (dsami) van, mit saját szememmel számláltam meg „Kutsuk Mustafa“ erődéről.

Az erődök fél-félórai távolságban egymástól fekszenek: „Medzsidia“, „Kutsuk Mustafa“, „Ordu“ és „Arab Tabia“; ezek közt a leg-hatalmasabb „Medzsidia“, mely a föld alatt mindenikkel összeköttetésben áll s melynek körmérete 1045 lépés, mit magam számítottam meg Mahamud Amid társaságában. Mindezen európai hírvételeket a berlini congressus határozata értelmében le kell vala romboltatni, de biz ezek még mind a végrehajtásra várnak, igaz, minden felügyelet nélkül, elhagyottan.

Maga a város is erős várral volt beke-reltve, mi csakugyan a congressusi határozat értelmében a fundamentumig lerontatott. Csak itt-ott a kapuk állnak fenn, jelölve annak, hogy minden földi hatalom mulandó. Oh, emberek! Oh, idők!

Délelőtt a török iskolákat rendre látogattam; itt nincs szünet; minden iskolát tömve találtam, de hitvány, undorító felsze-reléssel. A hodzsák (pap-tanítók) készséggel

tartottak mindenütt próbatanítást, miről csak azt jegyzem meg, hogy a padlaton ku-porgó gyermekek mind az olvasás, mind az ének alatt mindig hajtogatják magukat. Leg-több a fiúgyermekek közt az Amet, Ali, Me-hemed, Abdi, Idrisz, Huszaim, Narim, Serif név. Kértem, hogy bocsássonak a leány-iskolába is, de azt megtagadta Hafusz Ib-raim effendi, kinek egy kedves Medina nevű 12 éves leánykája van.

Innen a muzulmán arisztokrácia mind elhúzódt az Ázsiába. Csupán az Ibrahim pása családja s néhány effendi maradt itt, hogy a vagyontalanabb részt a bitorlók ellen védje, gyámolítsa és támogassa, míg Mahu-med segít rajtolt.

Második közleményem más helyről kö-vetkezik.

Bitai Baikó Lajos.

Apróságok.

— **Ő felsége a király** születésének 54-ik évfordulóját f. hó 18-án K.-Vásárhely városa is alattvalói hódolattal ünnepelte meg. 17-én este fényes világítás volt. A városházán 3 transparent díszelgett, következő feliratok-kal: „K.-Vásárhely városa Ő felsége a ki-rály 54-ik évfordulóján“ és „Éljen a haza, éljen a király“, „Boldog az a király, ki népei szeretetét bírja.“ A honvéd-laktanya trans-parentjén fényes világítás mellett következő felirat volt olvasható: „Éljen I. F. J. kirá-lyunk.“ — 18-án d. e. 9 órakor az összes hi-vatalnoki kar: városi tanács, törvényszék, honv. tisztí kar, adóhivatal, szolgabíró-ság, tanítói kar, pénzügyőrség és a nép egész ö-zöne vonult isteni tiszteleltre, először a r. kath., azután az ev. ref. templomba, hálát adni az egek urának, hogy szeretett királyát és felséges családját népei boldogítására megtartotta.

— **Rudolf trónörökös** Bruckba utazott huzamos időzésre, hogy részt vegyen az ott tartott katonai gyakorlatokban. A trónörö-kös, kit ezuttal a trónörökösnek is elkísér a brucki táborba, a Harrach-féle palotába szállt meg. Több oldalról jelezték, hogy a trónörö-kös pár Ischbe fog utazni, de erről Bécsben, illetőleg Laxenburgban mit sem tudnak.

— **A trónörökös könyve.** A Rudolf trón-örökös aegise alatt megjelenő „Az osztrák-magyar monarchia írásban és képből“ czi-mű munkája első füzetét 1885. szeptember el-sején fog megjelenni Bécsben és Budapesten egyszerre, magyarul és németül s tartalma a trónörökös által irandó bevezetés lesz. A jövő év szeptember 15-én adják ki a máso-dik kötet első füzetét, mely Alsó-Ausztriával foglalkozik és a trónörökös a Duna vidékét fogja benne ismertetni. A többi rész írói: Auer tanár, dr. Becker udvari tanácsos és

Karrer F. lesznek. 1885. október elsején je-lenik meg a második kötet első füzeté ma-gyar nyelven. A második kötet illusztrációit Rumpfer Ferencz festő készíti.

— **Lapunk** kézdivásárhelyi szerkesztője a kovásznai fürdőről haza érkezvén, a lap szerkesztését átvette.

— **Kovácsnáról** írják lapunknak, hogy ott a király születése napját kegyeletesen ünnepelték meg. Reggel hála istenitisztet tartatott az ev. ref. templomban, melyben a különböző hatóságok tisztviselőin kívül részt vett a községi intelligencia nagy része. Márk segédlelkész tartott hazafias szellemű könyörgést. Délben bankett volt az Ujvi-lág vendéglőben.

— **Hymen.** Kovács Lajos székely-ud-varhelyi városi levéltárnok leányát Mathil-dot Páris Lajos, Piroskát Dénes István f. hó 19-én vezették oltárhoz. Áldást és tartós boldogságot kívánunk e frigyekre.

— **Halálozás.** Folyó hó 17-én este Ke-resztes István helybeli kereskedőt szívészél-hűdés érvén, rögtön meghalt. Testvérei a következő gyászjelentést adták ki:

„Keresztes Antal; Keresztes Katalin; Keresztes János és neje Mária s ennek gyermekei: Juli, Anna; Keresztes Sára és férje Merza Zakariás s gyermekei: Antal, Kristóf; Katalin, férjezett Bogdán Sándorné s ennek gyermekei; József, férjezett Gábor Antalné s ennek gyermekei fájdalmas szív-vel jelentik a szeretett jó testvér, sógor és rokon Keresztes István 48—49-es honvédnek élete 55-ik évében folyó hó 17-én este fél 8 órakor szívészélhűdés következté-ben történt gyászos kimúlását. A boldogult-nak hült tetemei folyó hó 19-én délután 3 órakor fogtak a római kath. temetőben elhe-lyeztetni s lelkéért az engesztelő szent mise-áldozat e hó 22-én fog az egek Urának be-mutatattatni. Béke poraira! Kézti-Vásárhelyt, 1884. augusztus 17.“

— **Kovács István** kézdivásárhelyi ref. s. lelkész és iskolazéki elnök urat súlyos csapás érte. Folyó hó 18-án néhány napi szenvedés után Margit nevű 3 hónapos kedves, kis lánya meghalt. Temetése folyó hó 19-én d. u. volt. Béke poraira!

— **Gyászhir.** Alulírtunk a legszomorúbb szív fájdalommal tudtjuk ártatlan leányuk, minden szép és jóra hajlandó s képes, isko-lában s otthon szeretett, az engedelmes, aj-tatos s példánykép szorgalmas gyermek Juhász Izabellának a segesvári váro-si leányiskola V-ik osztályu, mindenben kitűnő tanonczának, folyó év augusztushó 17-én 14 éves korában, igazán hosszas s ki-nos szenvedések után történt elhunytát. Ki-szenvedett tetemei folyó hó 18-án délután 4 órakor fogtak a helybeli lat. szert. róm. kath. sírkertbe elhelyeztetni. Tiszta s igá-zán jó lelkéért, mely oly istenfélő megadás-sal tűrte emberi erőt felülmúló testi szenvedéseit, az engesztelő szent mise-áldozat e hó

19-én délelőtt 10 órakor mutattatik be az Egek Urához, kihez elköltözt. Isten an-gyalai legyenek az elhunyt kedves leányka játszó- s tanulótársai égben s pótolják visz-sza örök boldogsággal megszakított ártatlan munkás életét! Az elhunytba ismerőseitől méltán vetett nagy remény s jövő vesztesé-gét pedig a legjobb Atya enyhítse atyai vi-gasztalásával vigasztalhatlan szülőinél! — Juhász Károly és Száva Margit. — Gyer-gyó-Szentmiklóson, 1884. augusztushó 27.

— **Kovácsnán** 1884. augusztus 21-én a Butyka József ur nagytermében a fürdői zene-alap javára hangverseny tartatik. Belépti-díj személyenként 80 kr, családjegy 2 frt. Kezdeté pont 8 órakor. Műsorozat: I. szakasz. 1. Nyitány: „Magyar művészek“, induló Ellenbogen Adolftól. Játssza a sepsi-szentgyörgyi zenekar. 2. Magyar ábránd, Székely Imrétől. Zongorán előadja Vizi Gi-zella kisasszony. 3. Népdalok. Kísérettel éneklő Várady Ibolyka kisasszony. II. szakasz. 4. Schubert „Es-dur“ quartettje. Játsszák: Dr. Póka Dezső, Finta Géza, Bo-nis Gyula, Ráduly András urak. 5. Chován. „Magyar táncok.“ Zongorán 4 kézzé játsz-szák: Vizi Irma és Gizella kisasszonyok. 6. „A színész vacsorája.“ Szavalja Lendvay Nándor ur. 7. Népdal-egyveleg, két hegedű és fuvolára. Zenekisérettel játsszák: Finta Géza, Takács István, Bonis Gyula urak. — A hangverseny után táncz világos virradtig. Hölgyek kéretnek lehető legegyszerűbben jelelni meg.

— **Mai számunkhoz mellékelve** veszik olvasóink Barácz Sándor brassói gym. ta-nár előfizetési felhívását költeményeinek ki-adására vonatkozólag. E felhívást melegen ajánljuk a közönség figyelmébe.

— **Hullacsonkítás babonából.** Közlebb-ről Altorja községében egy ember felakasz-totta magát. Holttestét a szokásos módon el is temették. A napokban valami suhanczok kiásták sírját s félkarját levágták. Megem-lítendő, hogy az akasztott ember karja már meg volt csonkítva, a mennyiben ismeretlen tettesek az alkart a kézzel együtt már azelőtt elvitték. Itt megjegyezzük, hogy a székely nép nem babonás; a nevezett tettesek pedig az értelmes legalacsonyabb fokán álla-nak. A suhanczok bevallották tettüket s most a kézdivásárhelyi kir. törvényszék börtöné-ben várják büntetésüket.

— **Irodalom.** Földes Józsefnek „A z írva-olvasás gyakorlati tanítása“ című könyve, mely első kiadásában dicsé-retekkel volt szerencsés találkozni, második, átdolgozott kiadásban rövid idő alatt el-hagyja a sajtó Györgyjakab Márton-nál Csik-Szeredében s ugyanitt 40 kr-ért megszerezhető.

— **Értesítés.** Magy. kir. vallás- és köz-oktatásügyi miniszter ur ö Nagyméltóságá-

is ép olyan sötét, nem melegítő testté vá-lik-e, milyen a mi földünk? Minden bizony-nyal — mondják a tudósok közül sokan. Ők látják egész bizonyossággal, miként lesz a nap mindig sötétebb, melege mindig gyen-gébb; miként meredül meg végre teljesen és vet véget az életnek az egész földön úgy, mint a többi bolygókon, ha t. i. élet azokon is létezik. De hozzátesszük vigasztalásunkra, hogy ezt gyermekeink és unokáink nem érik meg, a mennyiben csak millió évek múlva következik be a borzasztó katasztrófa, mit eléggé bizonyít ama megnyugtató tapasztalat, hogy a történelmi idő óta legkisebb meleg-apadás sem volt észlelhető a földön.

Azonban, ha Angerstein német meteorologusnak ez év jun. havában közzé-tett nézete helyes, úgy már is mutatkoz-nak érezhető jelei a nap lassu kihűlésé-nek. Ő ugyanis az idei hideg időjárást a napnak tulajdonítja. Szerinte a napfoltok sa-lak-tö-m-e-g-e-k, melyek a nap izzó folyé-kony felső rétegén usznak. Ezen salaktöme-g-ek időnként jobban és jobban meggyűlnek a nap egyenlítője táján és ilyenkor ott nagy mennyiségben láthatók; ez a folt-maximu-m; azután onnan eltávoznak a sarkok felé, mi-kor a folt-minimum áll be. Két maximum között rendszeren 12 év telik el. Véleménye abban kulminál, hogy minden folt-maximu-mos évre hideg és nedves esztendő követke-

zik, a mint ezt a tapasztalatok 1829-től 1870-ig mutatják.

Angerstein ezen eszméje nem új, má-soktól is ismerünk hasonló elmékedéseket. Secchi azt mondja: a foltok és protuber-antiák vagy kitörések tíz e-n-e-gy évi kor-szaka bizonyítja, hogy a tevékenység a nap-ban nem változatlan, mely okból fényerejé-nek is változónak kell lennie. Azonban — mondja ő — ámbár bizonyos, hogy a fol-tokban a fényesség és hőmérsék csekélyebb, mégsem jogos a feltevés, mintha a foltok jelenkezése idejében a fény és hő csekélyebb volna, mert a mi a sötét helyeken hiányzik, a világító helyek fokozódó fénye által ki-egyenlíthetők; és ez valószínű is, mert a foltok idején a napban növekedő tevékenység uralkodik.

Hasonló nehézség forog fenn a meleg-kisugárzás erősségének meghatározása tekintetében, mert minden ilyen észlelet a lég-körön át történik, ennek pedig szakadatlan változása megakadályozza a nap-hőmérsék általános állapotának meghatározását. Igye-keztek az évi közép-hőmérsék és az évi esőmennyiség ingadozásából a változó nap-hőmérsék befolyását megállapítani, de nem minden vidéken teletnek meg ezen ingado-zások ama tizenegyévi korszaknak. A nap-hő-ség változatossága minden esetre létezik, bizonyítja ezt a napfoltok és a földmagne-

tizmus közt létező összhangzás is, mi hatá-rozottan kimutatott; de mivel a foltok felszíne a többi felszínnel egybeazonosítva igen kicsiny, ezért befolyásuk is csak na-gyon csekély lehet. Langley azt hiszi, hogy azoknak hatása a földre nem tesz töb-bet ²⁹/₁₀₀ Celsiusfoknál, már pedig ez a je-lenlegi meteorologiai segédeszközökkel fel nem ismerhető.

Secchi a napfoltok spectrumait egybeazonosította más változókon csillagok spectrumaival s az ebből szerzett tapasztalatok után nem tartja valószínűtlennek, hogy az ily csillagokon szintén foltok vannak, miknek megjelenése bizonyos időszakokhoz van kötve, mert a mi napunk szintén vál-tozó csillag, és nála a fényváltozás periódusa a napfoltok periodikus megjelenésével össze-esik. Dr. Klein is úgy véli, hogy mindazon jelenségek, melyeket a változó csillagok nyújtanak, a felületeiken létrejövő foltkép-ződés által megfejtethők; de hozzá teszi, hogy a koronkénti foltképződés okát jelenleg még magánál a nap-nál is homály borítja.

Van tehát némi alapja Angerstein közleményének, midőn az idei hideg időjárást a napfoltokkal összeköttetésbe hozza; de az ehhez fűzött nézet, hogy a napfoltok sa-lak-tö-m-e-g-e-k volnának, ez idő szerint még igen sok oldalról kétségbe vont hypothesis.

A kérdés könnyebb megértése céljá-ból elmondunk még a napra és a napfoltokra vonatkozó nézetek közül némelyeket. Her-schel Vilmos és vele a csillagászok többsége a napnak távcsövi megfigyeléseiből arra a következtetésre jutott, hogy a na-pot fénylő gázlepel borítja, minek ez okból fénykör (photosphaera) nevet adott; míg a tulajdonképeni naptestről azt állítja, hogy az sötét, vagy mindenesetre sokkal ke-vésbé fénylő, mint a photosphaera. Ezen nézettel nem egyeztethető össze azon magya-rázat, melyet Kirchhoff és Bunsen tanárok a nap színátlábján észlelhető fe-kete vonalakról (Fraunhofer-féle vona-lak) adnak, mert ők ezen vonalak magyará-zata céljából a gáz-lepel mögött egy sokkal intenzívebb fényű magvat tételez-nek fel.

A mi a napfoltokat illeti, ezek Herschel és az ő elméletéhez ragaszkodó csillagászok nézete szerint hasadásként vagy rések a fény-körben, melyeken át az aránylag sötét na-ptestre láthatatni. Ellenben Kirchhoff és vele nevezetes csillagászok egész sora azt állítja, hogy ama foltok sűrű felhők az izzó na-ptest fölött, a melyek ezt eltakarják, mi-által sötét helyek támadnak. Végre Zöll-ner azon nézetet képviseli, hogy a folyók a hevenyfolyó naptömegben uszó salakok s ekként nem egyebek, mint a kihűlés követ-kezményei.

nak 1877. évi augusztus hó 26-án kelt 21.678. számú rendelete értelmében Csikmegye közönsége által alapított csikszeredai polgári leányiskolában bennlakással egybekötött „Leánynevelő intézet”-ben az 1884—5. iskolai évben az I., II., III. és IV. osztályban a következőképen tétetik közhírré: A beiratások, főlvételi és pótvizsgálatok folyó évi szeptember hó 1-től 5-ig történnek. Az előadások 6-án veszik kezdetüket. Az I. osztályba szabályszerűen csak oly leány léphet be: a) ki legalább 9-ik évét betöltötte; b) kinek az elemi népiskola negyedik osztálya számára előírt tantárgyakban elegendő jártassága van sebbeli ismereteit felvételi vizsgán igazolja. A II., III. és IV. osztályba felveendő minden oly leány, ki az első, második, harmadik osztályt jó sikerrel elvégezte, koránál fogva ezen osztályba beillik és ezen osztályba megkívántató előkészültségét, keresztlevele és iskolai bizonyítványa bemutatása mellett, szintén felvételi vizsgán beigazolja. A beiratás, felvételi vizsgát és tanítás díjmentes. A rendes tantárgyakon kívül ingyenes oktatást nyernek a növendékek a zongora és francia nyelv tanításában is. A polgári leányiskolával egybekötött leánynevelő intézetbe bennlakó növendékek vétetnek fel, kik teljes ellátásért s nevelésért 10 óra előleges 15 frtnyi havi részletekben évi 150 frt összeget fizetnek. A polgári iskola negyedik osztályát bevégezett tanulók, ha szakiskolába kíván menni, átléphet: a) tanítónő-, b) kisdédóvó-, c) ipartanítónői képezdebe; d) felsőbb leányiskolába, női ipariskolába; f) női ipartanműhelybe; g) az országos mintarajztanodába. Állami táviradi és nem kinstárilag kezelt postai hivatalhoz. Kelt Csik-Szeredában, 1884. évi augusztus hó 15-én. Az igazgatóság.

— A világsi gyásznap évfordulóját, aug. 13-ikát, fényes gyászpompával ülte meg N. Várak közönsége. A marttyrok emlékére rendezett gyászmise tíz órakor kezdődött a nagyszerűen feldíszített barátok templomában, mely csaknem szűknek mutatkozott a rendkívül nagy számmal egybegyűlt közönség befogadására. Ott volt a városi és megyei tisztikar, valamennyi állami hivatalnok, a főlkérus, a biharmegyei 48-ki honvédegyesület, 48-as párt, az önkéntes tűzoltó-egyesület s több más testület. A misét egy volt honvéd: Palotay László kanonok-plebánus végezte fényes segédlettel s ezután a szege di szintársulat dalkara énekelt gyászdalokat s ezzel a megható ünnep véget ért.

— Marlin Rudolfot, a nagyszebeni Friedenwanger-családon elkövetett raklógylkoságban bűnrészességgel és bünszerzősséggel vádlott ügyvédet, a börtönben e hó 15-én — mint Nagy-Szebenből sürgönyzik — szélhűdés érte, mely megfosztotta beszélőképességétől; eszméletét még nem nyerte vissza és az orvosok nem is hiszik, hogy életben marad.

— A budapesti állami közép-ipartanodában (VIII. ker. bodzafa-utca 28. sz. a.) a beiratások folyó évi szeptember hó 1-én kezdődnek s 15-ig tartanak. Az új iskolai évben az intézetnek hat szakosztálya nyílik meg, ugymint: az építészeti, gépészeti, két vegyészeti, fém-vasipari és a faipari szakosztály nyílik meg, a melyekben építőmesterek, palérok, a különféle gyáriparágak számára művezetők és oly iparosok képezetnek, a kik műhelyeket, kisebb gyárakat alapítani és önállóan vezetni tudnak. Az intézetbe rendes tanulóul felvétetnek azok: a) kik az iparos tanulók számára szervezett iskola három évi tanfolyamát bevégezték s legalább is „jó” osztályzatú bizonyítványuk van; b) a kik a gymnasium, polgári vagy realiskola négy alsó osztályát jó sikerrel elvégezték; c) iparos-segédok és mindazok, a kik kellő készségöket felvételi vizsgálat után bizonyítják. A felvételi vizsgálatok szeptember hó 13-ik és 14-ik napján lesznek.

— Az emberevő expedíció. A N.-Y.-T. szerint a Greely-expedíció megmentésében részt vett tisztok között a tengerészeti miniszteriummal, hogy a Greely-expedíció élve maradt tagjait a leirhatatlan inség a kannibalizmusig vitte. Kiderült, hogy eleségük már februárban végkép elfogyott és a szerencsétlenek kénytelenek voltak emberhúson élni. Mikor a megmentők ráakadtak az expedícióra a Saline-foknál, legelőször is fölébreszté figyelmüket két ember, a ki a hideg- és éhségtől elkényszeredve, érzéketlenül feküdt. Az egyik deliriumban volt. Mikor föl akarták emelni, szívcsakgató hangon kiáltozta: „Ne engedjétek, hogy engem is meglőjjenek, mint a szegény Henryt! Agyon akarnak ütni és meg akarnak enni, a hogy Henryvel tették! Ne engedjétek! Ne!” Mikor e dolgot elmondta Schley parancsnoknak, ez kihallgatásuk után meggyőződött arról, hogy a szegény fiú igazat beszélt és az expedíció elhalt tagjai csakugyan a többiek táplálékaul szolgáltak. Schley parancsnok három tiszttel kihallgatta az expedíció tagjait és jegyzőkönyvbe foglalta a vallomásokat. Greely hadnagy határozottan ellenezte, hogy az elhalt társak testeit föllássák; azt mondta, hogy ez a halottak nyugalmanak háborgatása, legjobb lesz hát csak őket sirjaikban hagyni a sarkvidéken. Schley parancsnok azonban nem hajlott e beszédre és kiásatta a halottakat. A lepedőkben nem volt más, csak fehér, száraz csontok, melyekről a hus tisztára le volt kaparva s az egyes halottak személy-

azonosságát nem lehetett egyébből megállapítani, mint a lepedőkön levő jegyek után. A Schley által folytatott nyomozásokból kitűnt, hogy az állítólag végkimerülésben elhalt tizenhét embert éhenhalás szélén álló czimboráik megették. Ez volt utolsó mentségük. Valamennyi halott kés alá került, kivéve azt a harmat vagy négyet, a ki skorbutban vészett el. Az amputált és később meghalt emberek levagdalt tagjait is mohón felfalták a szerencsétlenek. Charles Henry, a kit kivégeztek, német volt; Amerikában rokonsága nincs. A kétségbeesésig hajtva az éhség által, elhatározta, hogy egy kicsit még hozzá lop a számára kiszabott részhez az eleségből és meg is cselekedte ezt. Rajtakapták és föbelőtték e büneért. A hivatalos jelentés ez ember halálának napját június 6-ára teszi. Mikor testét megtalálták a sirban, kezei és arca, ha töpörödtek is, de érintetlenek és felismerhetők voltak. De a bőr másutt mindenütt le volt róla nyuzva és csontjairól letisztítva a hus. Még szívét és tüdejét is megették társai. Egyik bordája össze volt repedezve a golyótól és találtak másutt még egy ólomforgácsot is. Magát a golyót a bőrben lelték meg. Ez állapotban volt a holttest mult szombaton is, mikor örök nyugalomra helyezték a brooklyni Cypress-hill temetőben. A tengerészeti miniszteriumnál levő iratokban le van igen részletesen írva az egész dolog, a mint azt az élve maradtok elbeszélétek. Schley parancsnok nem hajlandó e tárgyról a hírlapírókkal beszélni; sem nem állítja, sem nem tagadja e dolgok megtörténtét. A kannibalizmus híre nagy szenzációt okoz New-Yorkban. — Ujabb hírek szerint a megmentettek már beismerték szörnyű tettüket.

Kimutatás s nyilvános számadás

azon kegyadományokról, melyek a pürkereczai ág. hitv. ev. egyházhoz új templomunk építésére az 1883-ik évben a gyűjtő-könyvek alapján befolytak.

Hermány község: 20 frt, Vágner Péter 1 frt, Horváth Péter 1 frt, Haupt Frigyes főesperes 1 frt, a hermányi ág. ev. egyház 2 frt.

Prázmár község 25 frt, Türk J. bíró 5 frt, Köcker G. jegyző 1 frt, Türk János bíró 1 frt, a prázmári árendás ur 15 frt.

Bodola községben: Kósa Sándor jegyző és neje Filep Ágnes 2 frt, Eitel Fr. (Brassó) 2 frt, Beldi Ist. 1 frt, Györbíró Lajos 1 frt.

Szentpéter: Sedderz Andr. bíró 1 frt, az ág. ev. egyház 2 frt, Meschendörfer J. lelkész 1 frt.

Botfalu község: Klein János bíró 1 frt, az ág. ev. egyház 2 frt, Kamner, Vilmos 1 frt, Rheindt postamester 1 frt Rhein János pénztárnok 3 frt.

világosság! S majd csak századok végetelen sora után, a negyedik napon teremte ama számtalan fénylő pontokat, a csillagokat, melyeknek fénye másodpercenként 42 ezer mf-et haladó gyorsasággal rezeg át hozzánk, az aether közvetítésével azon irtózatosságból, hol azok időközben önálló testekké sűrűsödve, a zürzavaros ködömegekből kiváltak.

Valóban mély bölcsesség rejlik a mőzesi kosmogonia azon néhány sorában, — mondja Secchi — mely a napi munkák titokteljes nyelvén a csillagok keletkeztét előbbre teszi az emberénél; mert ha a csillagok csak akkor teremtenél, volna, mikor az ember már e földön volt, hogy azokat szemlélje, eleinte egyetlen egyet sem vett volna észre, s e szerint a mi számunkra napenként új meg új csillagoknak kellene az égen feltűnniök, a mint fényök lassanként hozzánk érkezik... Azonban a gyorsfutár, a világosságsugár, akkor már a földre mindenik égi testből megérkezett volt (még a ködfoltokból is, a honnan pedig az utat igen sok ezer, sőt talán millió évek lefolyása alatt tehetette meg), mikor az ember az utolsó geológiai korszakban — vagyis a szent írás nyelvén a hatodik napon — megteremtettet.

Radányi József.

A pácza község 5 frt, az ág. ev. egyház 2 frt, Mihályi Károly lelkész 1 frt, Péterffy Sándor 50 kr.

Szász-Magyarós: Hubes Péter jegyző 1 frt, Fraf János bíró 1 frt, Bölcs Mihály bíró 1 frt, Magyarós község 2 frt, Stenner Fr. 1 frt, az ág. ev. egyház 1 frt.

Veresmart község: Flechtenmacher lelkész 1 frt, az ág. ev. egyház 1 frt, Georgy János jegyző 1 frt, Alldial kassza 2 frt.

Földvár község: Giesel T. G. lelkész 1 frt, az ág. ev. egyház 1 frt, Alldial kassza 3 frt.

Krizba község: az ág. ev. egyház 2 frt, Jakab János lelkész 1 frt, Szermerjai Károly tanító 2 frt.

Kerpenyes: Misselbacher Henrick 20 frt, Tigoiu János 1 frt.

Kolozsvár: N. N. 20 kr, Dr. Hintz 1 frt, Reményi 1 frt, Demeter József 1 frt, D. 50 kr, Grün Adolf 50 kr, ifj. Hutter 20 kr, Gollner 50 kr, Honigberger S. 40 kr, N. N. 20 kr, Egy valaki 40 kr, Heinrich József 1 frt, Hilberth A. 40 kr, N. N. 20 kr, kolozsvári takarékpénztár 2 frt, Dr. Kenertuch Antal 1 frt 50 kr, Fabinyi Rudolf 50 kr, Péterfi Dénes unitár. lelkész 1 frt, Szász Gerő ref. esperes 1 frt, Kozma József képezdei igazgató 1 frt, Greifenstein István ev. lelkész 1 frt, Grebe Heinrich 1 frt, Hellvig Frigyes 40 kr, Stratzinger J. 50 kr, N. N. 10 kr, Valentin 50 kr, Merza adott 50 krt, Somogyi János 50 kr, kisegítő-pénztár 1 frt, — 10 kr, Czink János 1 frt, Valaki 1 frt, csizmadia-társulat 1 frt, Eltes Károly a torony órájára 1 frt, Benczedy Gergely tanár 50 kr, Ferenczrendiek f. 1 frt.

Nagyvárad: Culberg 1 frt, biharmegyei bank 1 frt, Róth Salamon 1 frt, nagyvárad ev. egyház 1 frt, Beczkay Lajos 40 kr, K. B. 40 kr, ifj. R. K. 50 kr, H. G. 1 frt.

Nyíregyháza: a nyíregyházi egyház 5 frt, Meski Pál 1 frt, nyíregyházi takarékpénztár 1 frt, szabolesi hitelbank 1 frt, C. raky 30 kr, Macsánszky Sámuel 50 kr, May Adolf 2 frt, Lányiné 50 kr, Choler 30 kr, N. N. 20 kr, K. S. 10 kr, Mauer 30 kr, szücs-társulat 50 kr, H. S. 20 kr, özv. Draskóczy Sámuelné 1 frt, K. M. 30 kr, Kovács Pál 30 kr, Hrabovszky Pál 10 kr, Bazsó János 40 kr, N. N. 20 kr.

Miskolc: Dr. Illés K. 50 kr, Albert Ede 50 kr, Forster R. 40 kr, Furmann János 50 kr, Horváth Sándor 50 kr, Zircil Z. ezüst huszas, Mázer Lajos 30 kr, Fueher Lajos 30 kr, Dr. Markó 1 frt özv. Révaine 30 kr, Fűrész Ferencz 50 kr, Csáthiné 30 krajczár, Teóreok Vilma 50 kr, Kulcsár Károly 50 kr, Polatsek Arnold 40 kr, Trillhaas Henrik 40 kr, Leszik órásné 40 kr, B. T. 30 kr, Leszik Miklós 30 kr, N. N. 20 kr, Mala Károly 50 kr, Mahr Nándor 30 kr, M. P. 40 kr, Malatides Mih. 30 kr, Stszelány 30 kr, Szlavkovszky M. 20 kr, Molnár Bertalanné 40 kr, Némethy Mihályné 40 kr, Barkovics János 40 kr, N. N. 40 kr, N. N. 10 kr, L. J. 20 kr, Ujházy 40 kr, Radványi István 1 frt, B. M. gőzmalom 2 frt, Czako István 40 kr, Koós Miksa 20 kr, M. B. társaság 1 frt, Radimay Ignác 40 kr, Miskolc város 2 frt, Herz Adolf 10 kr, N. N. 50 kr, Istvánffy József 20 kr, Buzásy Gusztáv 40 kr, Koós Soma 20 kr.

Budapest: Györy Vilmos lelkész 1 frt, Falvay Antal 50 kr, Luttenberger Ágost tanító 1 frt, Dolleschal lelkész 1 frt, B. Victor 50 kr, Andrassy István 1 frt, Dragaly 20 kr, Brucean 50 kr, N. N. 50 kr, pesti haz. takar. pénztár 2 frt, Turay 30 kr, Salmen 1 frt, Dr. Brennerberg Mór 50 kr, Szloboda 1 frt, Markó Albert 1 frt, Fabiny Teofil 1 frt, Dr. Török 50 kr, Blaskovich Sándor 50 kr, Édeskuty 1 frt, Pólnitz P. 1 frt, Dr. Szontag 50 kr. M. t. k. 50 kr, Matuchiszton 50 kr, Mg. S. 50 kr, R. B. 50 kr, Keleti G. 30 kr, S. L. 50 kr, Gegus S. 1 frt, Cs. J. 50 kr, Artner Fridman 50 kr, N. N. 20 kr, P. K. 50 kr, Brózik 50 kr, Andspier 50 kr.

Az aradi ág. h. ev. egyház 1 frt. Békés-csaba ev. gyámolda 2 frt, N. N. 50 kr.

Ezek szerint a gyűjtött teljes összeg 234 frt 40 o. é. s egy ezüst huszas, azaz kétszáz harminczegy o. é. forint negyven krajczár s egy ezüst huszas.

A nemeskeblű adakozók becses adományaiért fogadják ezuttal a pürkereczai ág. hitv. ev. egyház őszinte és halás köszönetét.

A pürkereczai ág. hitv. ev. presbyterium nevében és felhatalmazásából:

Pürkerecen, 1884. augusztushó 6-án

Fejér Gyula, s. k.

lelkész s egyh. tanács elnök.

Felölös szerkesztők:

Ifj. Dobay János. Móricz Gyula.

Kiadó tulajdonos:

Szabó Albert.

Tekintve a nap roppant távolát és fénykörének aránylag csekély vastagságát, ezen vita eldöntése igen nehéz; úgy látszik azonban, hogy Kirchhoff nézete, kivált a physikusok között, mind inkább hódít, talán azon okból is, mert a napspectrum fekete vonalainak oly egyszerű magyarázatát adja. De a salak-elmélet ellen igen sok körülmény szól, ezek között kiváltképen a folatok nagy változékonysága.

Áldást szóró napunk létalapja ekként titokszerű ma is, mint eddig volt. Ma edler kimondja kereken, hogy nem tűzgömb, hanem sötét, de fénylő takaróba burkolt golyó. A mi pedig azon szerfelett érdekes jelenségeket illeti, melyeket a napspectrum mutat, ezek tudvalevőleg egy feltevéssből indulnak ki, a melylyel állanak vagy elbuknak, abból t. i., hogy a nap, az állócsillagok és a távcsővel fel nem oldható kosmikus ködök izzó tömegek, résztint gőz, résztint olvadtt és szilárd alakban. Ez a tényállás.

Minélfogva a nyájas olvasó e lapot azon megnyugvással teheti le, hogy a nap lassu kihűléséről s ennek következtében a földnek megfagyás általi haláláról szóló elemés és valóban érdekfeszítő elbeszélések, még ha egy Flammarion által bocsáttatnak is világgá, nem vehetők tiszta valóságnak, hanem csupán tudományos elvekből levezet-

tett olyan következtetéseknek, melyeket a hasonnézetűek komolyan elfogadnak, az ellennézetűek pedig ép oly komolyan kétségbe vonnak.

Felemlítést érdemel e helyen még egy tény, mely talán a világrendszerben ismeretek között a legnevezetesebb. Ez a csillagfénynek utközbeni elnyeletése (absorptio). Struve alapos számítása szerint a pusztaszemmel való látás határa csak 7³/₄ csillagtávolság (28³/₄ billió mf.) terjed, holott Herschel számítása szerint 12 csillagtávolság (48 billió mf.) kellene érnie. Ekként a csillagok a pusztaszem elöl hamarabb eltűnnek, mint kellene, mi azt jelenti, hogy a csillagfény utközben gyengül, azaz elnyeletik. Ezen fénygyengülés oka még ismeretlen. Lemont nézete szerint egyszerűen megmagyarázható volna a világűr betöltő aether föltételezése által, és lehetne is e mellett több érvelt felhozni, mindazonáltal vannak más tények, melyek e föltevessel nehezen egyeztetethők össze.

Felhasználva lévén a kiszabott tér, befejezzük ezen sétánkat a lényegére nézve annyira titokzatos fényről, mit Isten mindekelőtt mindjárt az első napon teremtett, azon időben, midőn a chaotikus ösködben kifejlődésre jött az a nagyszerű égési folyamat, mely azt világítóvá tévé s a mi ezen fenséges szavakban van kifejezve: „Legyen

A brüni kis lutri.
H u z á s a u g u s z t u s 13-án.
34. 22. 51. 32. 10.

Piaczi árak	Kézdí- Vásár- hely	Csik- Szereda	Gy.-Szt- Miklós	aug. 14. frt kr	aug. 2. frt kr	aug. 5. frt kr
Tejcsatorna	Buza) tiszta	7	7	8	50	
	) elegy	6	6	7	—	
	Rozs) tiszta	5	4	50	5	50
	) elegy	—	4	4	75	
	Árpa) tiszta	4	5	5	25	
	) elegy	—	—	4	75	
	Zab	3	20	3	3	25
	Törökbuza	5	20	5	50	6
	Kása) köles	12	—	—	10	—
	) árpa	30	—	—	—	—
Kilógr.	Borsó	8	—	—	—	—
	Lencse	11	—	—	—	—
	Fuszulyka	6	50	—	—	—
	Lenmag	—	—	—	—	—
	Kendermag	—	—	—	—	—
	Bükköny	—	—	—	—	—
	Pityóka	1	60	2	—	1
	Marhahus	—	44	—	36	—
	Disznóhus	—	48	—	48	—
	Juh-hus	—	32	—	24	—
Darab	Szalonna	—	80	—	80	—
	Faggyu	—	32	—	—	44
	Malacz	1	50	1	20	1
	Lud	1	—	—	—	90
	Barány) fejtér	—	—	2	—	—
	) fekete	—	—	2	20	2
	Egy pár csirke	—	50	—	50	—
	10 tojás	—	20	—	20	—
		—	—	—	—	15
		—	—	—	—	—

Hivatalos árfolyamok a budapesti áru-
és értéktőzsdén.
Augusztus 19-én.

Magyar aranyárjárdék 6%	122.—
Magyar aranyárjárdék 4%	92.25
Magy. papírjárdék 5%	89.10
Magyar vasúti kölesén	142.50
M. keleti vasúti államköt. I. kibocs.	96.40
M. keleti vasúti államköt. II. kibocs.	118.50
M. keleti vasúti államköt. III.	102.—
Magyar fölttehermentesítési kötvény	101.—
M. földtehermentesít. kötv. záradékkal	101.25
Temes-bánati földteherm. kötvény	101.25
Temes-bánati földt. kötv. záradékkal	101.25
Erdélyi földtehermentesítési kötvény	101.25
Horvát-szlavon földteherment. kötv.	100.—
Magyar szőlődezmá-váltási kötvény	99.—
Magyar nyereség-sorsjegy kölesén	114.50
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy	115.75
Osztrák járadék papírban	80.90
Osztrák járadék ezüstben	81.70
Osztrák járadék aranyban	10.350
1860. államsorsjegyek	135.—
Osztrák-magyar bankrészvény	860.—
Magyar hitelbank-részvény	310.—
Osztrák hitelintézet-részvény	311.30
Ezüst	—
Cs. és kir. arany	5.75
20 frankos arany	9.63
Német birodalmi márka	59.55
London (2 havi váltókért)	121.60

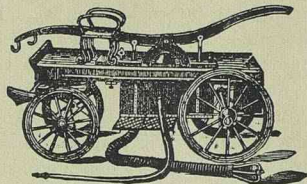
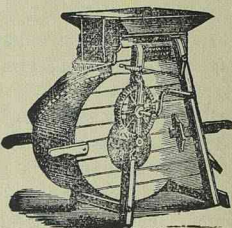
FEJÉR JÁNOS

„Férfi- és női bazar”-jában K.-Vásárhelyt
egy jól nevelt 13—14 éves fiú, ki leg-
alább 2 gym. v. reálosztályt
végzett, tanulónak azonnal fel-
vétetik. 3—3

WASS és RIEMER

13—52

vaskereskedése,
gazdasági gépek,
FECSKENDŐK,
tűzoltó szerelvények és
harangok
állandó gyári raktára
és kiállítása
Sz.-Udvarhelyt.



Mint hazánk leghíresebb és megbízhatóbb gyárainak képviselői, ajánljuk a következő, nagy választékban készletben levő gazdasági gépeket, eszközöket és szerelvényeket:

Soproni Seltenehofer Frigyes és fiától: tűzi fecskendők, tűzoltó-szerelvények és harangokat.

Budapesti Grossmann és Rauschenbachtól: kitűnő, legjobb szerkezetű kézi, lövegyű járgányos cséplőgépek és rostákat.

Budapesti Brogle Józseftől: konkolyválasztó trieurók, szórórósta és kukoricázomorszókát.

Mosonyi Kühne Edétől: Hungaria Drill sorbavető gépek, lókapák, ekék és boronák, szeeska- és repavágó gépeket.

Budapesti Tarnóczy Gusztávtól: különféle szerkezetű, legelőszűrőbűnek bizonyult szénagyűjtők, rétygalyuk, boronák, vetőgépek, rosták, váltó és kerülő ekéket.

Budapesti Kötő Páltól: szeeska-, repavágók, rostáló-, daráló-, vető-, boronáló- és összes ekéit.

Továbbá: Angolhon legelső gyárosa lincolni Clayton és Shuttleworthtól: göcséplők- és mozonyokat. — Bécsi Tanczos Bezsőtől: tűz és betörés ellen biztos pénzszekrényeket.

Mindezen elősorolt gazdasági gépek, tűzi fecskendők, tűzoltó szerelvények és harangokból nagyválasztékú raktárt tartván, felhívjuk a nagyérdemű gazdaközön-
séget annak megtekintésére. Gépeink könnyű járása, szolid szerkezete és célszerű
használatosságáról mindenki személyesen meggyőződhetik, mire nézve készek
vagyunk a felelősséget elvállalni. — Magunkat a n. é. közönség szíves jóindulatába
ajánlván, kérjük minél gyakoribb megbízásait.

Kiváló tisztelettel

WASS és RIEMER.

Van szerencsém a n. érd. közönség figyelmét felhívni, hogy kézdívásárhelyi könyvnyomdamban
és Csikszeredában Györgyjakab Márton bérlőnél a következő

NYOMTATVÁNYOK ÁLLANDÓAN RAKTÁRON TARTATNAK

és KIS MENNYISÉGBEN is feltűnő OLCSÓ ÁRON kaphatók:

Adás-vevési szerződés.
Adóbejelentés, kisütőstőknak
szeszgyárcsoknak.
Adóhátalék-törleszi kimutatás. L. K.
Adóhátaléki kimutatás, havi.
" " 1/4 évi.
" " 1 évi.
Adósság-lelél r. k. egyházhhoz tartozó pénzalaphoz.
Anyakönyv, róm. k. népiskolák részére, B. minta.
Anyakönyv, tanköteles növendékek részére. (L. T.)
Állategészségügyi kimutatás.
Árverési feltételek.
Árverési kérés, ingóságokra és ingatlanokra.
Árverési hirdetmény bir. végrehajtóknak.
Árverési hirdetmény, adóügyben. (L. H.)
Baromvásári jegyzőkönyv.
Béketárgyalási jknyv, közs. bir. L. T.
Bélyegjeggy-megrendelési iv.
Bélyeglelet. (L. H.)
Birtokiv; bel- és küliv. (L. K.)
Bizonyítvány, ujonczozási felszólamlási ügyben.
Családi értesítő. (L. E.)
Oseléd-könyv.
Dohánygyártmány- megrendelés.
Egészségi bizonyítvány, lovaknak.
Egészegügyi kimutatás, D. minta.
Értesítés a kereszteselési, (születési) házassági és
halálozási anyakönyvekből.
Felvételi napló a r. kath. iskolák részére, A. minta.
Felszólamlási ujonczozási ügyben.
Gyámoltak és gondnokoltak nyilvántartása.
Hadmóteses szőkevények lajstroma. (L. I.)
Kipuhatólasi jegyzőkönyve.
Hagyatékli leltár, kül- és beliv.
Haláloset-felvétel, bíróságok részére.
Haláloset-felvétel, gyámhatóságok részére.
Haláloset-felvétel a brassói kir. illetékkiszabási
hivatal részére.
Halál-okok idő szerinti kimutatása.
Halottkemi iktató-könyv.
Halottvizsgálati bizonyítvány, I. minta.
Halottkemi jelentés, II. minta.
" " orvosi segélyben nem részesi-
tett gyermekek haláláról, III. minta.
Halottkemi jelentés rendkívüli halálesetről, IV. m.
Halottkemi jelentés talált hulla iránt, V. minta.
Halottkemi jelentés nagályos, járványú válható,
vagy járványos betegségekben történt haláleset-
ről, VI. minta.

Halottvizsgálati jknyv, VII. minta.
Halottkemi jelentés halottvizsgálati jegyzőkönyvek-
kel, VIII. minta.
Határidő-napló, közs. bir. 13. §.
Hatszázéll igazolványérti utalvány.
Honvéd-változási kimutatás.
Himlőoltási bizonyító tábla.
Himlőoltási részletes kimutatás.
Hivatalos árverési hirdetmény. Adóüg.
Havi adó-kimutatás. L. A.
Hivatalos bélyeglelet.
Hiva. als jelentés, a 3 hóig nem szorgalmazott vé
rehajtásról.
Hivatalos jelentés, a teljesített végrehajtásról.
Időzvény, községi bíraskodáshoz.
Időzvény, erdőkíhágásos ügyekhez.
Iktató-könyv, községi részére.
Iktató-könyv, erdőkíhágásos ügyekhez.
Iktató-könyv, hadköteles szőkevények részére.
Infrascriptus praesentium vigore fidem facio indu-
biam et adestator in Baptisatorum.
Infrascriptus praesentium vigore fidem facio Indu-
biam et adestator in Copulatorum.
Infrascriptus praesentium vigore fidem facio indu-
biam et adestator in Defunctorum.
Iteiet, községi bíraskodáshoz. (L. M.)
Járványbetegségi kimutatás.
Jegyzőkönyv a községi kiadott ló levelekről.
Jegyzőkönyv a községi kiadott marhalevelekről.
Jegyzőkönyv a községi előjárásága által kiállított-
utlevél-ajánlatokról.
Jegyzőkönyv a levágott szarvasmarhákrol.
Jegyzőkönyv az árvek követelésének nyilvántar-
tásáról.
Jelentés, erdőkíhágásos ügyekhez.
Jelentési levél, utazók számára.
Jelzálogjog bekebelezése vagy előjegyzése iránti
kérés és felzet.
Kataszteri birtokiv, kül- és beliv.
Katonai nyilvántartási jegyzőkönyv, a honvédség
részére.
Katonai nyilvántartási jegyzőkönyv, a sorhad ré-
szére.

Közbesítési iktató-jegyzőkönyv.
Közbesítési vevény, közs. bírsk.
Kielégítési végrehajtási iránti kérés, ingóságokra
és ingatlanokra.
Kimutatás az év végén fennmaradt s behajthatlan-
ság címén leírandó egyenes adóhátalékokról.
Kipuhatólasi jegyzőkönyv, hadköteles szőkevények-
ről. (L. H.)
Költségvetés, községi iskolák részére.
Kötelezvény, egész és fél iven.
Kötelezvény fél iven.
Kötelezvény, hely. hiv. egyházi pénzalaphoz.
Közmunka-nyilvántartási jknyv.
Községi iskolai számadás.
Községi költségterv.
Községi marha-igazolvány. (Könyvecske
Községi sommas marhalétszám-kimutatás.
Községi számadás.
Küladó-hátaléki kimutatás, kül- és beliv.
Levélboríték „Excellentissimo Illustrissimo ac
Reverendissimo Domino Domino Francisco
Lónhart” stb. czimírral ellátva.
Levélboríték „A főtisztelendő róm. kath. esperesi
hivatalnak” czimírral ellátva.
Levélboríték „A nagyon tisztelendő lelkeszi hivatal-
nak” czimírral ellátva.
Lólevél-jegyzőkönyv. (L. J.)
Makaocsági ítélet, közs. bir.
Matricula Baptisatorum.
" Copulatorum.
" Defunctorum.
Meghatalmazás.
Marhalevél-jegyzőkönyv. (L. J.)
Mixta-matrimonia.
Mulasztás-kimutatás, közs. iskolák részére.
Mutató-könyv, közs. bir. 12. §-hoz.
" " közigazgatáshoz.
Nemleges záloglasi és becslési jegyzőkönyv, adó-
ügyben. (L. Z.)
Nyilvántartás, erdőkíhágásos ügyekhez.
Nyugta és ellennugta, r. kath. egyházmegyéknek
Panasz, kisebb polgári peres ügyekhez.
Panasz-könyv, közs. bir.

Panasz-könyv, erdőkíhágásos ügyekhez.
Pénz-napló, erdőkíhágásos ügyekhez.
Pénzbüntetések nyilvántartása, erdőkíhágásos
ügyekhez.
Pénzkezelési jegyzék.
Pénztári napló községi részére.
Pénztári napló községi iskolák részére.
Pénztári napló róm. kath. egyházmegyéknek, bel-
és küliv.
Postakönyv.
Pótadó-főknyv.
Rovatos kimutatás a róm. kath. egyház adóairól
kül- és beliv.
Sommas makaocsági ítélet.
" kereset és felzet.
" váltókereset.
Statistikai kimutatás, róm. kath. elemi i kolákhöz.
vagyis: 3-as tábla.
Számila, utalvány és nyugta, szakértőknak, bünygy-
ben.
Szolgálati napló, a kir. csendőrség részére
Tanköteles növendékek anyakönyve.
Tárgyalási jegyzőkönyv, közs. bir.
Tárgyalási jegyzőkönyv, békés esetekhez (Közs. bir.)
Törzskönyv-lapja, kül- és beliv.
Tűzvész-jelentés.
Tulajdonjog bekebelezése iránti kérés és felzet.
Utlelevél-jegyzőkönyv. (L. J.)
Utlelevél-utalvány, a legújabb belügymin. rendelet
szerint.
Ügyviteli napló r. kath. lelkeszi hivatalok részére
Váltó-kereset. (L. S.)
Váltó-óvás.
Vendég-könyv.
Változási kimutatás, a sorhad részére.
Változási kimutatás, a honvédség részére. (L. H.)
Zálogjog-bekebelezési, előjegyz. kérés és felzet. (L. J.)
Zálogjog törlesse iránti kérés és felzet.
Záloglasi, becslési és árverési jegyzőkönyv adóüg-
ben, kül- és beliv.
Záloglasi és becslési jknyv, adóüg.
Záloglasi jegyzőkönyv, közs. bir.
Záloglasi-jegyzőkönyvi napló.

Raktáromat folyton nagyobbítani törekszem, hogy így a n. é. közönség igényeinek gyorsabban és jutányosabban felelhessek meg.
Elvállalok továbbá mindennemű könyvek, folyó- és röpiratok, bármimű alapszabályok, hivatalos nyomtatványok, rovatos iven, körlevelek, felhívások,
árjegyzékek, számlák, étlapok, nász- és vigalmi jelentések, mindennemű meghívók, névjegyek, táncrendek, ujévi és más alkalmi üdvözlétek, falhirdetmények, szóval
minden a könyvnyomdászati körébe tartozó minták csinos és gyors kiállítását.
Végül ajánlom írószereimet, levélpapiraimat, levélboritékaimat és tentáimat, melyekből raktárt tartok s melyekből gyári áron szolgálhatok.

Tisztelettel

szabó ALBERT,

könyvnyomda-tulajdonos.

Ny. Szabó Albert gyorsajtóján Kézdí-Vásárhelyt.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.